

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
Rotel 060203

DOM
2015-06-22
Stockholm

Mål nr
P 806-15

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Vänersborgs tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2014-12-30 i mål nr P 2510-14, se bilaga

KLAGANDE

J E

MOTPART

Miljö- och byggnadsnämnden i Hammarö kommun

SAKEN

Bygglov för nybyggnad av stall på fastigheten X i Hammarö kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Med ändring av mark- och miljödomstolens dom fastställer Mark- och miljööverdomstolen Länsstyrelsens i Värmlands län beslut den 27 juni 2014, dnr 403-4405-14, att återförvisa ärendet till Miljö- och byggnadsnämnden i Hammarö kommun för fortsatt handläggning.

Dok.Id 1214170

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 08-561 675 50	08-561 675 59	måndag – fredag 09:00-15:00
		E-post: svea.avd6@dom.se www.svea.se		

YRKANDEN M.M. I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

J E har yrkat att mark- och miljödomstolens dom ska ändras och länsstyrelsens beslut fastställas.

Miljö- och byggnadsnämnden i Hammarö kommun (nämnden) har motsatt sig ändring.

Parterna har i allt väsentligt anfört vad som antecknats i mark- och miljödomstolens dom.

K-Å S (ägare av fastigheten Y), som inte har överklagat länsstyrelsens beslut, har yttrat sig.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Bygglovsansökan avser en komplementbyggnad inom ett område som får anses vara en sammanhållen bebyggelse. Det kan ifrågasättas om bygglov behövs med hänsyn till omfattningen av byggnadsverk i bebyggelsen enligt bestämmelsen i 9 kap. 6 § plan- och bygglagen (2010:900), PBL. Eftersom J E ansökt om bygglov ska åtgärden prövas enligt 9 kap. 14 § PBL.

För att bygglov ska ges för en åtgärd utanför ett område med detaljplan krävs enligt 9 kap. 31 § PBL bl.a. att åtgärden uppfyller kraven i 2 kap. 5 och 9 §§ PBL. Detta innebär att bebyggelse och byggnadsverk ska lokaliseras till mark som är lämpad för ändamålet med hänsyn till människors hälsa och att byggnadsverk ska placeras och utformas så att de eller deras avsedda användning inte medför fara eller betydande olägenheter för omgivningen.

Vid bedömningen av vad som i det enskilda fallet är att betrakta som betydande olägenhet för omgivningen, måste området karaktär och förhållandena på orten beaktas. Det innebär att toleransnivån kan variera mellan olika platser. I förarbetena till den äldre plan- och bygglagen har detta uttrycks på så sätt att viss fiskluk i

fiskesamhällen och gödsellukt i jordbruksområden måste godtas. Givetvis innebär detta dock inte att störningarna kan tillåtas ge upphov till sanitära olägenheter för omgivningen (prop. 1985/86:1 s. 484).

Vad gäller bedömningen av de besvär som hästhållning kan befaras medföra så har detta tidigare beaktats främst genom iakttagande av skyddsavstånd vars längd grundats på risken för spridning av allergen. Senare tids forskning har dock visat att allergen i huvudsak sprids kontaktvägen och inte någon längre sträcka via luft. Istället är det andra omständigheter som är av betydelse, såsom bebyggelsemiljö, verksamhetens art och omfattning samt lokala förhållanden (se Boverkets rapport 2011:6, Vägledning för planering för och invid djurhållning, s. 12 – 13).

Av handlingarna i målet framgår bl.a. att området har en lantlig karaktär med viss hästhållning i omgivningen, att avståndet mellan stall och bostadshus är ungefär 40 meter och att avståndet mellan stall och fastighetsgräns är ungefär 4,5 meter. Det har vidare framkommit att stallet i förhållande till bostadshuset på grannfastigheten kommer att vara beläget bakom en annan byggnad, vara vänt från grannfastigheten, samt endast kunna rymma ett fåtal hästar.

Mark- och miljööverdomstolen finner att såväl områdets karaktär som stalllets placering och ringa storlek talar för att den sökta åtgärden inte medför någon sådan fara för människors hälsa och säkerhet eller betydande olägenhet som avses i PBL. Detta gäller även med beaktande av att stallet placerats relativt nära grannfastighetens bostadshus. Kravet på lämplig lokalisering med hänsyn till människors hälsa innebär inte heller något hinder för att bevilja bygglov. Det har därför inte funnits skäl för nämnden att avslå ansökan på dessa grunder.

Mark- och miljödomstolens dom ska därför ändras på så sätt att länsstyrelsens beslut fastställs, dvs. målet visas åter till nämnden för fortsatt prövning av om övriga förutsättningar för att bevilja bygglov är uppfyllda.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Anna Tiberg och Gösta Ihrfelt, tekniska rådet Carl-Gustaf Hagander, samt hovrättsrådet Margaretha Gistorp, referent.

Föredragande har varit hovrättsfiskalen Alexander Häggkvist.

VÄNERSBORGS TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2014-12-30
meddelad i
Vänernsbor

Mål nr P 2510-14

KLAGANDE OCH MOTPART

Miljö- och byggnadsnämnden i Hammarö kommun

MOTPARTER

1. J E

2. A S

3. K-Å S

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsens i Värmlands län beslut den 27 juni 2014, dnr 403-4405-14,
se bilaga 1

SAKEN

Bygglov för nybyggnad av stall på fastigheten X i Hammarö kommun

DOMSLUT

Med bifall till överklagandet upphäver Mark- och miljödomstolen länsstyrelsens
beslut och fastställer Miljö- och byggnadsnämndens i Hammarö kommun beslut den
24 april 2014 (Mbn § 36) att avslå ansökan om bygglov för stall på fastigheten
Hammarö X.

Dok.Id 270848

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 1070 462 28 Vänernsbor	Hamngatan 6	0521-27 02 00	0521-27 02 30	måndag – fredag 08:00-16:00
		E-post: mmd.vanersborg@dom.se		-

BAKGRUND

Genom det överklagade beslutet upphävde Länsstyrelsen i Värmlands län Miljö- och byggnadsnämndens i Hammarö kommun beslut den 24 april 2014, Mbn § 36, att inte lämna bygglov för stall på fastigheten Hammarö X och visade ärendet åter till nämnden för fortsatt handläggning.

YRKANDEN M.M.

Miljö- och byggnadsnämndens i Hammarö kommun har yrkat att länsstyrelsens beslut ska upphävas och nämndens beslut fastställas.

Nämnden har till stöd för yrkandet anfört bland annat följande. Det är viktigt att göra en helhetsbedömning utifrån platsens förhållanden och hänsyn måste tas till all hästverksamhet i området. I länsstyrelsens bedömning har endast hänsyn tagits till avstånd mellan stall och bostad. I bedömningen har ingen hänsyn tagits till att grannens fastighet är så liten att det är svårt att hitta platser som inte är i närheten av en hästhage. Inte heller att släktingar som besöker fastigheten är allergiska eller att det i området redan idag finns hästhållning. Ytterligare hästar bidrar till att olägenheter ökar. De olägenheter som uppstår och graden av dessa ska beaktas i en helhet med hänsyn tagen till all hästverksamhet i området. Hänsyn ska även tas till lokala förhållanden. I detta fall har boende på fastigheten Y, som endast är cirka 30 meter bred, små möjligheter att freda sig från hästars lukt, flugor, broms m.m. när det finns hästar på både den östra och den västra sidan av fastigheten.

Nämnden är både en miljö- och byggnadsnämnd och försöker se till att om en lag (miljöbalken eller plan- och bygglagen) ger tillstånd ska inte den andra förbjuda samma verksamhet. Lagarna gäller parallellt och det finns många situationer där det blir antingen en konflikt eller samverkan dem emellan. Ofta är viktiga intressen inblandade och vid intresseavvägningen får ofta ett av dem vika till förmån för ett annat. En allmän utgångspunkt vid prövning av olägenheter från djurhållning enligt miljöbalken är att viss påverkan på omgivningen måste accepteras på landsbygden i likhet med vad som gäller enligt plan- och bygglagen. En slutsats som kan dras efter en genomgång av praxis är att grannar till djurhållare i jordbruksbygd/landsbygd

kan få acceptera djurhållning på nära håll från sina bostäder. Däremot kan man vidta och föreskriva om försiktighetsåtgärder i ett tillstånd eller i ett föreläggande. De skyddsavstånd som har befunnits lämpliga varierar med hänsyn till omständigheterna i det enskilda fallet. Hästhållning har accepterats så nära som 10, 20 och 25 meter från bostadshus när det handlat om områden med lantlig karaktär och måttliga störningar. I aktuellt fall innebär en ökning av antalet hästar att störningens styrka ökar från måttlig till en olägenhet.

Enligt miljöbalken ska alla som bedriver en verksamhet eller vidtar en åtgärd bland annat utföra de skyddsåtgärder m.m. som behövs för att förebygga, hindra eller motverka skada eller olägenhet för människors hälsa. Vid bedömning av vad som utgör en olägenhet för människors hälsa ska hänsyn tas till personer som är känsligare än normalt. Nyetablerad småskalig hästhållning på fastighet ca 25 meter från närmaste tomt förbjöds av Miljööverdomstolens i MÖD 2006:32. Fastigheten låg visserligen på landsbygden utanför detaljplan men den gränsade till detaljplanerat område avsett för småhusbebyggelse. Då grannens son led av hästallergi ansågs avståndet så kort att risk för olägenhet i form av allergisk reaktion förelåg.

Sammanfattningsvis kan tyckas att en olägenhet i miljöbalkens mening borde vara det även i plan- och bygglagens, varför det vidhålls att kraven i 9 kap. 31 § plan- och bygglagen (2010:900) inte är uppfyllda i aktuellt fall.

J E anser att överklagandet saknar grund och motsätter sig att länsstyrelsens beslut ändras. Han anför i huvudsak följande.

Innan ansökan om bygglov gjordes inhämtades ett muntligt medgivande från innehavaren till Y, som då inte hade några invändningar och som inte har överklagat länsstyrelsens beslut. Det finns inga invändningar mot den hästverksamhet som idag finns på den östra och västra sidan om Y och där det förekommer olika antal hästar vid olika tidpunkter. Påståendet att de måttliga störningarna skulle öka till olägenheter saknar grund. Inte heller finns det belägg för påståendena att besökande släktingar skulle drabbas av allergiska besvär. Det går inte i

ett beslut att ta hänsyn till besökanden, vare sig de är släktingar, vänner eller bara passerar fastigheten gående.

Enligt praxis får grannar till djurhållare i jordbruksbygd/landsbygd acceptera djurhållning på nära håll från sina bostäder. Boende i lantbruksmiljö där det finns djurhållning måste acceptera en viss miljöpåverkan, som i detta fall inte påverkar den miljö som redan finns i området. Då det handlar om djurhållning i lantlig karaktär har hästhållning accepterats så nära som 10 – 25 m från bostadshus. Vid fastigheten X har därför åtgärder vidtagits för att förebygga, hindra och motverka ohälsa eller skada hos människor. Åtgärder som vidtas är bland annat slutentoner för gödsel, infartsväg för av- och påstigning flyttas längre bort från grannfastigheten, hagar mockas regelbundet och grusad hage används vid blöta väderlekar för att förhindra leriga gräshagar. – Rättsfallen 2007- M 4048, 2008- M 2203 och 2008- M 2783 åberopas.

DOMSKÄL

Tillämpliga bestämmelser framgår av länsstyrelsens beslut.

Några bindande regler för avstånd mellan bostadsbebyggelse och djurhållning finns inte. I tidigare rättspraxis, som till stor del byggde på Boverkets allmänna råd 1995:5 *Bättre plats för arbete* och Socialstyrelsens rekommendation (jfr RÅ 2003 not. 43), upprätthölls dock krav på väsentligt längre avstånd än vad som idag kan hävdas för att kravet på hänsyn till boendes och övrigas hälsa och säkerhet ska anses tillgodosett. I och med mark- och miljödomstolarnas rättstillämpning har bedömningen kommit att bli mer differentierad, och även om avståndet alltjämt är av betydelse, ska stor vikt fästas även vid lokala förhållanden, topografi, terräng etc.

Senare studier har visat att höga koncentrationer av hästallergen kan uppmätas i och mycket nära stall och hagar, medan halterna snabbt sjunker med avståndet från hästarna. Förhöjda värden kan uppmätas i närområdet, men efter 50 – 100 meter från källan är halterna mycket låga eller under detektionsgränsen. I öppna landskap, och i vindriktningen, kan dock fortsatt och successivt avklingande nivåer av allergen

uppmätas på längre avstånd från hästgårdar. Halterna varierar kraftigt under årstiderna och detta tros bero på att det under hösten normalt regnar mer än på sommaren, vilket gör att allergenerna spolats bort och det faktum att marken på vintern är frusen minskar halterna av allergener i luften. Dessutom är det vanligt att hästarna har täcken på sig vintertid, vilket torde minska spridningen av allergener. Undersökningarna visar också på att vegetation effektivt hindrar allergen från att spridas (*Vägledning för planering för och invid djurhållning*, Boverkets rapport 2011:6, s 9).

Mark och miljödomstolen gör följande bedömning.

Fastigheten X är belägen i en utpräglat lantlig miljö och i närområdet hålls flera hästar. På en sådan plats måste – som J E också påtalar – en viss påverkan från djurhållning accepteras. Emellertid är fastigheten taxerad som småhusenhet (typkod 220) och omfattar endast drygt 3 700 kvadratmeter. Dessa förhållanden medför enligt domstolens mening att ägaren till Y inte ska behöva räkna med hästhållning på angränsande fastighet eller att en stallbyggnad uppförs i omedelbar närhet till den egna tomten och bostadshuset, i alla fall inte i en utsträckning som påverkar den egna tomtens funktion som bostadsfastighet.

Fastigheten Y gränsar direkt mot X och är en bostadsfastighet som omfattar 1 836 kvadratmeter. Y:s utformning innebär att tomtens ytor för lek och utevistelse ligger söder om bostadshuset och angränsar den till-tänkta placeringen av stallet.

X, där stallet är tänkt att uppföras, är bebyggd med dels ett bostadshus i det nordvästra hörnet, dels ett garage placerat alldeles i tomtgränsen mot väster där fastigheten gränsar till Y. I övriga väderstreck omges fastigheten av skogs- och ängsmark. Det tilltänkta stallet om 8 x 5,2 meter avses att placeras i linje med och 2 meter sydväst om garaget vilket innebär att det hamnar endast 4,5 meter från fastighetsgränsen mot Y och på ett avstånd om cirka 40 meter från bostadshuset på samma fastighet. Härtill kommer att stallet oundvikligen kommer

att medföra någon form av gödselhantering. Även om gödslet förvaras på en täckt kärra eller container, som anges i ansökan, så medför gödselhanteringen runt ett stall periodvis, beroende på väder och vind, luktpåverkan på den närmaste omgivningen.

Enligt domstolens mening får det i sammanhanget korta avståndet mellan det planerade stallet och bostadshuset respektive tomtmarken på den angränsande fastigheten, i kombination med flack och öppen terräng, anses medföra att kravet på lämplig lokalisering med hänsyn till människors hälsa inte uppfylls.

Överklagandet ska bifallas och länsstyrelsens beslut upphävas.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (DV427)

Överklagande senast den 20 januari 2015.

Susanne Lindblad

Martin Kvarnbäck

I domstolens avgörande har deltagit kammarrättsassessorn Susanne Lindblad, ordförande, och tekniska rådet Martin Kvarnbäck.